มูลนิธิไทยรักษ์ป่า

รายงาน
ผลการดำเนินงาน
มูลนิธิไทยรักษ์ป่า

ประจำปี 2564

ก่อตั้ง และสนับสนุนการดำเนินงานโดย บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) หรือ เอ็กโก กรุ๊ป

สารบัญ

เกี่ยวกับมูลนิธิไทยรักษ์ป่า 3

แผนแม่บทการดำเนินงาน 5 ปี (ปี 2560 - 2564) 4

สรุปผลการดำเนินงาน ปี 2564 6

ผลการดำเนินงาน ปี 2564 8

1. โครงการสร้างป่า สร้างรายได้ จังหวัดเชียงใหม่ 8

2. โครงการพัฒนาอาชีพ จังหวัดเชียงใหม่ 10

3. โครงการหมู่บ้านไทยรักษ์ป่า จังหวัดนครศรีธรรมราช 11

4. โครงการฟื้นฟูป่า รักษาตาน้ำ จังหวัดชัยภูมิ 13

6. โครงการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ 18

7. โครงการเครือข่ายเยาวชนไทยรักษ์ป่า 20

งานสนับสนุนเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า และภาคีเครือข่าย 24

งานสื่อสาร เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนความรู้ 26

เกี่ยวกับมูลนิธิไทยรักษ์ป่า

มูลนิธิไทยรักษ์ป่า ก่อตั้งขึ้นจากเจตนารมณ์ของ บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) หรือ เอ็กโก กรุ๊ป ที่จะสนับสนุนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและผืนป่าต้นน้ำลำธารที่สำคัญของประเทศให้เกิดความยั่งยืน เพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการสืบสานพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ที่ทรงมีพระราชหฤทัยมุ่งมั่นต่อการอนุรักษ์ป่า

โดยทุนเริ่มต้นได้จากเงินซึ่งนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ ในปี 2545 และได้รับพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานคืนให้จัดตั้งมูลนิธิฯ เพื่อสืบสานงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ ซึ่งเป็นแหล่งเก็บกักน้ำตามธรรมชาติที่หล่อเลี้ยงแม่น้ำลำธารและทุกชีวิต โดยมูลนิธิไทยรักษ์ป่าได้รับการประกาศเป็นองค์กรสาธารณกุศล ลำดับที่ 752 จากกระทรวงการคลัง

มูลนิธิไทยรักษ์ป่ามุ่งหวังเป็นส่วนหนึ่งที่จะผลักดันให้เกิดความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายการปลูกจิตสำนึกรักษ์ป่า ที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนเครือข่ายต่างๆ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน เยาวชน รวมไปถึงประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิดกระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ ความเข้าใจ และเกิดความสัมพันธ์อันดี นำไปสู่ “พลังร่วม” ในการปกป้องคุ้มครองผืนป่าและทรัพยากรธรรมชาติให้คงอยู่อย่างยั่งยืน โดยปัจจุบัน มูลนิธิฯ ได้ดำเนินงานในพื้นที่ป่าต้นน้ำที่สำคัญ 3 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดชัยภูมิ

แผนแม่บทการดำเนินงาน 5 ปี (ปี 2560 - 2564)

การทำงานของมูลนิธิไทยรักษ์ป่า ดำเนินงานภายใต้แผนแม่บท 5 ปี (ปี 2560 - 2564) ในการกำหนดเป้าหมายและแผนการดำเนินงาน รวมทั้งประเมินผลในการต่อยอดการทำงาน เพื่อสร้างความยั่งยืนได้อย่างแท้จริงตามเจตนารมณ์

วิสัยทัศน์

มูลนิธิไทยรักษ์ป่า เป็นองค์กรสาธารณกุศลที่สนับสนุนการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำ และความหลากหลายทางชีวภาพ ร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่สำคัญของประเทศไทย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

พันธกิจ

1) สนับสนุนการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการอยู่ร่วมกับป่าต้นน้ำอย่างยั่งยืน
2) ส่งเสริมการจัดการป่าต้นน้ำอย่างมีส่วนร่วม
3) สร้างเสริมจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ
4) สนับสนุนงานพิทักษ์ป่าของภาครัฐ
5) สร้างการรับรู้ถึงเจตนารมณ์ ประสบการณ์การทำงานของมูลนิธิฯ และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กับสาธารณชน

ยุทธศาสตร์

มูลนิธิไทยรักษ์ป่า ดำเนินงานในพื้นที่การทำงานทั้ง 3 ภูมิภาค ทั้งหมด 7 โครงการ ภายใต้ 3 ยุทธศาสตร์สำคัญ และ 2 งานประจำ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การอนุรักษ์และฟื้นฟู

ส่งเสริมให้ชุมชนคนต้นน้ำมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและฟื้นฟูป่าต้นน้ำ ควบคู่ไปกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้คนอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน โดยดำเนินงานผ่าน 4 โครงการ ดังนี้

1. **โครงการสร้างป่า สร้างรายได้ จังหวัดเชียงใหม่** ร่วมกับภาคีเครือข่าย ดำเนินกิจกรรมฟื้นฟูป่า 1,000 ไร่ พื้นที่อำเภอแม่แจ่ม ระยะเวลา 5 ปี โดยมีชุมชนนำร่อง 7 หมู่บ้าน
2. **โครงการพัฒนาอาชีพ จังหวัดเชียงใหม่** พัฒนาและส่งเสริมให้ชุมชนป่าต้นน้ำมีรายได้เสริมจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ ปีละ 100,000 บาท และผลิตภัณฑ์กาแฟอินทรีย์ ปีละ 60,000 บาท พร้อมนำรายได้สนับสนุนกิจกรรมอนุรักษ์ในชุมชน อย่างน้อย 5%

3. **โครงการหมู่บ้านไทยรักษ์ป่า จังหวัดนครศรีธรรมราช** ร่วมกับกรมอุทยานฯ และชุมชนนำร่อง 3 หมู่บ้าน ปกป้องพื้นที่ป่าไม่ให้ถูกบุกรุกทำลายเพิ่ม และลดพื้นที่เกษตรเชิงเดี่ยวได้ ร้อยละ 10 ของพื้นที่ทำกิน และส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจเพื่อสังคมต่อยอดผลิตภัณฑ์ พร้อมนำรายได้สนับสนุนกิจกรรมอนุรักษ์ในชุมชน อย่างน้อย 3%
4. **โครงการฟื้นฟูป่า รักษาตาน้ำ จังหวัดชัยภูมิ** ร่วมกับชุมชน และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ปลูกและฟื้นฟูป่า 320 ไร่ เพื่อรักษาความหลากหลายทางชีวภาพของท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายชุมชน

สนับสนุนให้เครือข่ายชุมชนคนต้นน้ำ บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อรักษาทรัพยากรป่าไม้และต้นน้ำให้ยั่งยืน โดยดำเนินงานผ่าน 1 โครงการ ดังนี้

1. **โครงการเครือข่ายลุ่มน้ำ จังหวัดเชียงใหม่** ร่วมกับกรมป่าไม้ และชุมชน สร้างเครือข่ายลุ่มน้ำ 9 เครือข่าย และมีพื้นที่ป่า 2,000 ไร่ จากการขอคืนพื้นที่ ในระยะเวลา 5 ปี

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การปลูกจิตสำนึกเยาวชนและประชาชน

ปลูกจิตสำนึกแห่งความรักษ์ป่าให้หยั่งรากลึกในจิตใจของผู้คน โดยเฉพาะเยาวชน ซึ่งเป็นหนทางที่จะรักษาธรรมชาติไว้ได้อย่างยืนยาวที่สุด โดยดำเนินงานผ่าน 2 โครงการ ดังนี้

1. **โครงการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ** ดำเนินงาน 2 จังหวัด ได้แก่
    - **จังหวัดเชียงใหม่** พัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ร่วมกับอุทยานแห่งชาติ อย่างมีมาตรฐาน พร้อมให้บริการนักท่องเที่ยว แล้วเสร็จ 100%
    - **จังหวัดนครศรีธรรมราช** พัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ร่วมกับอุทยานแห่งชาติ อย่างมีส่วนร่วม พร้อมให้บริการนักท่องเที่ยว แล้วเสร็จ 80%
2. **โครงการเครือข่ายเยาวชนไทยรักษ์ป่า** ดำเนินงาน 3 จังหวัด ได้แก่
    - **จังหวัดเชียงใหม่** ส่งเสริมให้มีชมรมอนุรักษ์ฯ ของเยาวชน เพื่อขับเคลื่อนงานอนุรักษ์ไม่น้อยกว่า 24 โรงเรียน และต่อยอดเป็นเครือข่ายเยาวชนไทยรักษ์ป่า จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีโครงการอนุรักษ์ฯ ร่วมกัน 1 โครงการ
    - **จังหวัดนครศรีธรรมราช** ส่งเสริมให้มีชมรมอนุรักษ์ฯ ของเยาวชน เพื่อขับเคลื่อนงานอนุรักษ์ฯ จำนวน 5 โรงเรียน และต่อยอดเป็นเครือข่ายเยาวชนรักษ์ป่าเขาหลวง ที่มีโครงการอนุรักษ์ฯ ร่วมกัน 1 โครงการ
    - **จังหวัดชัยภูมิ** ส่งเสริมการจัดกิจกรรมค่ายเด็กไทยรักษ์ป่าให้กับเยาวชนโดยรอบพื้นที่ ปีละ 1 ครั้ง และเยาวชนมีส่วนร่วมกิจกรรมฟื้นฟูป่า อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

งานประจำ

1. **งานสนับสนุนเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า และภาคีเครือข่าย** สนับสนุนการดำเนินงานอนุรักษ์ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ และเครือข่ายสิ่งแวดล้อมที่สำคัญในพื้นที่ อย่างน้อยแห่งละ 1 ครั้ง
2. **งานสื่อสาร เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนความรู้** เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมกับสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ และสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ เว็ปไซต์ และเฟซบุ๊กแฟนเพจ มูลนิธิไทยรักษ์ป่า

สรุปผลการดำเนินงาน ปี 2564

ในปี 2564 นับเป็นปีที่ 5 ของการดำเนินงานตามแผนแม่บท 5 ปี (2560 - 2564) แม้ว่าจะมีสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงาน จากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่ทำให้ต้องมีการคำนึงถึงความปลอดภัยในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และภาคีเครือข่าย โดยได้ปรับแผนและรูปแบบการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เช่น การจัดกิจกรรมผ่านช่องทางออนไลน์ เป็นต้น แต่ผลการดำเนินส่วนใหญ่ยังคงเป็นไปตามตัวชี้วัดและกรอบงบประมาณตามหลักเกณฑ์ประกาศ 5 ปี โดยมีการผสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในด้านต่างๆ ทั้งการพัฒนาคุณภาพชีวิต การอนุรักษ์ฟื้นฟู และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งเครือข่ายเยาวชนไทยรักษ์ป่า นอกจากนี้ ยังคงให้ความสำคัญในเรื่องเผยแพร่องค์ความรู้ด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผ่านงานสื่อสารบนพื้นที่ออนไลน์ และติดตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกที่มีผลต่อการดำเนินงานที่จะต้องคำนึงถึงการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการพัฒนาสู่ความยั่งยืนมากขึ้น

โดยสามารถสรุปผลการดำเนินงานที่สำคัญของมูลนิธิไทยรักษ์ป่า ประจำปี 2564 ได้ดังนี้

พื้นที่	ผลการดำเนินงาน
จ. เชียงใหม่	• **เพิ่มพื้นที่สีเขียว สะสมรวม 1,979 ไร่** ใน อ. จอมทอง และ อ. แม่แจ่ม จากการนำพื้นที่เข้าร่วมของชุมชนและจากการขอคืนพื้นที่โดยการขับเคลื่อนการจัดระเบียบที่ดินของคณะกรรมการเครือข่ายลุ่มน้ำ • **ส่งมอบเส้นทางศึกษาธรรมชาติอ่างกา** ให้กับอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ พร้อมผสานความร่วมมือในการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์เส้นทางฯ อย่างยั่งยืน • **จัดตั้งเครือข่ายเยาวชนไทยรักษ์ป่า จ. เชียงใหม่** เพื่อขับเคลื่อนงานสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรมใน จ. เชียงใหม่

พื้นที่	ผลการดำเนินงาน
จ. นครศรีธรรมราช	• **ประยุกต์ใช้ พรบ. อุทยานฯ ปี 2562** เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับชุมชน • **ต่อยอด 2 ผลิตภัณฑ์ของ 2 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน** และสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชนเพิ่มขึ้น 20% • **ก่อสร้างเพื่อปรับปรุงเส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกกรุงชิงแล้วเสร็จอย่างมีส่วนร่วม** กับอุทยานฯ ชุมชน และภาคธุรกิจการท่องเที่ยวโดยรอบพื้นที่ • **เครือข่ายเยาวชนไทยรักษ์ป่าขยายความร่วมมือสู่ชุมชน** พร้อมขับเคลื่อนงานสื่อสารเผยแพร่ประเด็นสิ่งแวดล้อม ผ่านกลุ่มนักข่าวไทยรักษ์ป่า
จ. ชัยภูมิ	• **ปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูป่าภูหลง สะสม 320 ไร่** ร่วมกับคณะกรรมการป่าชุมชนภาคีเครือข่าย ชุมชน และเยาวชนในพื้นที่ • **สร้างรายได้เสริมให้กับชุมชน 11 ครัวเรือน** จากการเข้าร่วมเพาะพันธุ์กล้าไม้พื้นถิ่น • **แกนนำเยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมปลูกป่า** พร้อมร่วมเก็บข้อมูลสิ่งแวดล้อมในพื้นที่
ภาคีเครือข่ายความร่วมมือ	• **ขยับความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายจากภายนอก** เช่น สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) และกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) • **เครือข่ายแฟนเพจเฟซบุ๊ก มูลนิธิไทยรักษ์ป่า เพิ่มขึ้นเป็น 26,694 คน** และร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

ผลการดำเนินงาน ปี 2564

1. โครงการสร้างป่า สร้างรายได้ จังหวัด

โครงการสร้างป่า สร้างรายได้ เป็นโครงการตามพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อแก้ปัญหาและเร่งฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธาร ด้วยรูปแบบและวิธีการผสมผสาน การดำเนินงานจึงจำเป็นต้องใช้หลักวิชาการบูรณาการร่วมกัน ทั้งความรู้ทางด้านป่าไม้ การเกษตร หลักเศรษฐศาสตร์ และกฎหมาย โดยใช้กระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมเป็นกลไกขับเคลื่อนงาน จึงมีหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมป่าไม้ กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการปกครอง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตลอดจนหน่วยงานราชการอื่นๆ พร้อมทั้งภาคธุรกิจเอกชน ร่วมกันดำเนินการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่เหลืออยู่ให้คงไว้ และฟื้นฟูส่วนที่เสื่อมโทรมให้กลับมาสมบูรณ์ดังเดิมโดยเร็ว

ในปี 2560 มูลนิธิฯ เริ่มเข้าร่วมดำเนินงานฟื้นฟูป่าต้นน้ำ ตามแนวทางโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ครอบคลุมพื้นที่ 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลช่างเคิ่ง ตำบลท่าผา และตำบลบ้านทับ ร่วมกับภาคีเครือข่าย โดยมีเป้าหมายในการปรับเปลี่ยนพื้นที่เกษตรแบบเชิงเดี่ยวและฟื้นฟูพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมในอำเภอแม่แจ่ม ให้เป็นพื้นที่สีเขียวไม่น้อยกว่า 1,000 ไร่ ภายในระยะเวลา 5 ปี (ปี 2560 – 2564) และยังคงดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยดำเนินการ 3 งาน ดังนี้

1. การสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนนำร่อง 7 หมู่บ้าน ใน 3 ตำบล
2. การพัฒนาศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ โรงพยาบาลเทพรัตน์เวชชานุกูล และสนับสนุนศูนย์เพาะชำกล้าไม้แม่แจ่ม
3. การส่งเสริมอาชีพ และพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชน นำร่อง 7 ชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกรมป่าไม้ในการฟื้นฟูเขาหัวโล้น อำเภอแม่แจ่ม
2. เพื่อส่งเสริมให้เกิดชุมชนนำร่องในโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ ตามแนวพระราชดำริ
3. เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่ได้จากการขอคืนพื้นที่และของชุมชนในพื้นที่

เป้าหมาย

ร่วมปรับเปลี่ยนพื้นที่เกษตรแบบเชิงเดี่ยวและฟื้นฟูพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม ในชุมชนนำร่อง อำเภอแม่แจ่ม ที่เข้าร่วมโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ ตามแนวพระราชดำริฯ ให้เป็นพื้นที่สีเขียวไม่น้อยกว่า 1,000 ไร่ ภายในระยะเวลา 5 ปี (ปี 2560 – 2564)

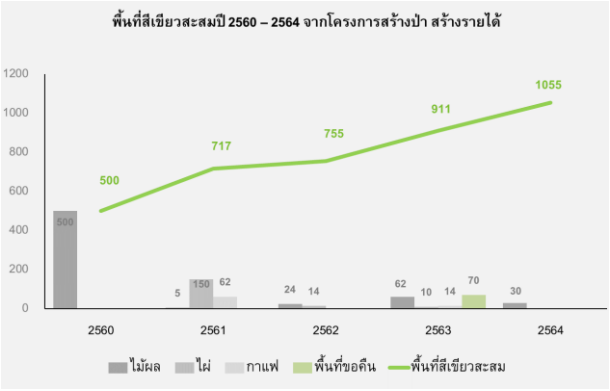
ผลการดำเนินงาน

การอนุรักษ์และฟื้นฟู :

1. **การสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนนำร่อง 7 หมู่บ้าน ใน 3 ตำบล**

การดำเนินงานในปี 2564 ต่อยอดการส่งเสริมชุมชนนำร่องให้เข้าร่วมโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ เพิ่มขึ้น โดยสร้างความเข้าใจกับชุมชนและผู้นำท้องถิ่น ร่วมกับภาคีเครือข่าย โดยมีชุมชนนำพื้นที่เข้าร่วมโครงได้รับการขอคืนจากการจัดระเบียบที่ดิน รวมพื้นที่สะสมทั้งหมด 1,055 ไร่ โดยดำเนินการส่งเสริมให้ชุมชนปลูกพืชทางเลือกจากการสนับสนุนกล้าไม้ทดแทนการปลูกข้าวโพด เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ควบคู่ไปกับการทำกิจกรรมฟื้นฟูป่าและอนุรักษ์ตามภูมิปัญญา

2. **การพัฒนาศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ โรงพยาบาลเทพรัตน์เวชชานุกูล และสนับสนุนศูนย์เพาะชำกล้าไม้แม่แจ่ม**

พัฒนาแหล่งเรียนรู้การทำเกษตรในรูปแบบพึ่งพาตนเอง ให้ชุมชนทั้งภายในและภายนอกพื้นที่สามารถเข้ามาศึกษาและนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง และร่วมกับศูนย์เพาะชำกล้าไม้แม่แจ่ม โดยกรมป่าไม้ ผลิตกล้าไม้ตามความต้องการของชุมชน เพื่อแจกจ่ายกล้าไม้แก่ชุมชนที่ร่วมฟื้นฟูป่าต้นน้ำในอำเภอแม่แจ่ม และภาคส่วนต่างๆ โดยการดำเนินงาน ในปี 2564 ศูนย์เพาะชำฯ สามารถผลิตกล้าไม้ได้ทั้งหมด จำนวน 106,375 กล้า พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ชุมชน โดยส่งเสริมให้ชุมชนมีรายได้จากการผลิตและจำหน่ายชุดแก้วไม้ไผ่ ซึ่งสามารถสร้างรายให้กับชุมชนได้แล้ว จำนวน 5,000 บาท ส่งเสริมการผลิตกิ่งชำกล้าไม้ไผ่ จำนวน 2,200 กล้า จำหน่ายได้แล้ว จำนวน 1,200 กล้า สร้างรายให้กับชุมชน จำนวน 36,000 บาท

สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายเชิงปริมาณได้ค่อนข้างมาก โดยต่อยอดการส่งเสริมให้ชุมชนนำพื้นที่เข้าร่วมโครงการเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวและลดพื้นที่ปลูกข้าวโพด สะสมรวม 1,055 ไร่ ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนผ่านการขับเคลื่อนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนำร่อง รวมทั้งให้ความสำคัญกับการดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลผู้เข้าร่วมโครงการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการแสดงผลตามตัวชี้วัดในการดำเนินโครงการที่ชัดเจนมากขึ้น

2. โครงการพัฒนาอาชีพ จังหวัดเชียงใหม่

โครงการพัฒนาอาชีพ เป็นโครงการที่ต่อยอดและขยายผลจากโครงการหมู่บ้านไทยรักษ์ป่า จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าต้นน้ำที่สำคัญของประเทศ โดยกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ส่วนใหญ่ คือ กะเหรี่ยง หรือ ปกาเกอะญอ ซึ่งมีวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายด้วยการพึ่งพิงทรัพยากรจากป่าเพื่อการยังชีพ

มูลนิธิฯ คำนึงถึงความสำคัญของชุมชนในการดูแลรักษาป่าและใช้ประโยชน์จากป่า จึงได้ดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะกับบริบทพื้นที่ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ การปลูกกาแฟ การทำเกษตรอินทรีย์ รวมไปถึงอาชีพเสริมที่จะเกิดขึ้นจากการมีไฟฟ้าใช้ เพื่อเป็นการสร้างรายได้เสริมให้แก่ชุมชนในหมู่บ้านไทยรักษ์ป่า ร่วมกับการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสำคัญ เพื่อให้ชุมชนสามารถอยู่ร่วมกับป่าและใช้ประโยชน์จากป่าได้อย่างยั่งยืน โดยดำเนินการ 2 งาน ดังนี้

1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ
2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์กาแฟอินทรีย์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเสริมแก่ชุมชนในโครงการหมู่บ้านไทยรักษ์ป่า
2. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เกิดมูลค่าเพิ่มและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และความหลากหลายทางชีวภาพ

เป้าหมาย

เกิดอาชีพและรายได้เสริมให้แก่ชุมชนในโครงการหมู่บ้านไทยรักษ์ป่า

ผลการดำเนินงาน

1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ

ต่อยอดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ ร่วมกับกลุ่มแม่บ้านไทยรักษ์ป่า บ้านสันดินแดง อำเภอจอมทอง ให้มีคุณภาพและเข้าถึงตลาดที่กว้างมากขึ้น เพื่อสืบสานภูมิปัญญาของชาวปกาเกอะญอ ซึ่งมีวิถีชีวิตเรียบง่ายและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งยังเป็นการสร้างรายได้เสริมให้ชุมชนอยู่ได้อย่างเข้มแข็ง โดยการดำเนินงานในปี 2564 ได้พัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์อย่างมีส่วนร่วมกับนักออกแบบ และขยายตลาดสู่ระบบออนไลน์ โดยชุมชนมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ รวมทั้งสิ้น 88,345 บาท และจัดสรรร้อยละ 5 มาใช้ในกิจกรรมอนุรักษ์ในชุมชน

2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์กาแฟอินทรีย์

ต่อยอดการดำเนินงานพัฒนาผลิตภัณฑ์และกระบวนการผลิตกาแฟอินทรีย์ หมู่บ้านโป่งสะแยน อำเภอแม่แจ่ม เพื่อสร้างรายได้เสริม ควบคู่ไปกับการดูแลรักษาผืนป่าตามกฎระเบียบของชุมชน โดยการดำเนินงานในปี 2564 ได้ร่วมกันฟื้นฟูพื้นที่ปลูกกาแฟ และบำรุงรักษาต้นกาแฟให้ได้ผลผลิตที่มากขึ้น ส่งเสริมการแปรรูปกาแฟกะลา เป็น Dry process Wet process และ Honey process ได้ทั้งหมด 259 กิโลกรัม ซึ่งได้จำหน่ายให้แก่คู่ค้า 223 กิโลกรัม รวมทั้ง ทางมูลนิธิได้รับซื้อ เพื่อนำส่งวัดค่าคุณภาพ โดยสามารถสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชน รวมทั้งสิ้น 31,080 บาท ทั้งนี้ รายได้เสริมต่ำกว่าเป้าหมาย เนื่องจากผลผลิตกาแฟลดน้อยลงจากปัญหาภัยแล้ง จึงไม่ได้จัดสรรรายได้เข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ในพื้นที่ นอกจากนี้ ได้ส่งเสริมให้แกนนำเยาวชนและเจ้าหน้าที่ในการเรียนรู้กระบวนการผลิตกาแฟที่มีคุณภาพกับผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป็นแนวทางในการนำมาปรับใช้พัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อไป

สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานยังไม่สามารถบรรลุเป้าหมายในเชิงปริมาณมากนัก เนื่องจากผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้ไม่สามารถออกร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้ รวมทั้งปัญหาจากภัยแล้งที่ส่งผลต่อผลผลิตกาแฟอินทรีย์ที่ลดลง แต่ในขณะเดียวกันเยาวชนในหมู่บ้านที่ไปทำงานต่างถิ่นกลับถิ่นฐานมากขึ้น จึงเป็นโอกาสให้เยาวชนได้เรียนรู้การทอผ้าตามภูมปัญญาจากกลุ่มแม่บ้าน ตลอดจนพัฒนาการดำเนินงานในเชิงคุณภาพมากขึ้น ได้แก่ การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ร่วมกับนักออกแบบ การขยายตลาดสู่รูปแบบออนไลน์ การเรียนรู้กระบวนการผลิตที่มีคุณภาพจากภายนอก และการฟื้นฟูพื้นที่ชุมชน เพื่อต่อยอดการสร้างรายได้เสริมให้แก่ชุมชนและลดการพึ่งพาป่าได้ต่อไป

3. โครงการหมู่บ้านไทยรักษ์ป่า จังหวัดนครศรีธรรมราช

โครงการหมู่บ้านไทยรักษ์ป่า ครอบคลุม 3 หมู่บ้านนำร่องที่อยู่ในพื้นที่ป่าต้นน้ำเขาหลวง ได้แก่ บ้านหน้าถ้ำ เขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกสี่ขีด จังหวัดสุราษฎร์ธานี บ้านทุ่งใน และบ้านในหมง เขตอุทยานแห่งชาติเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งปัจจุบัน ยังคงพบปัญหาการใช้สารเคมีในพื้นที่เกษตรใกล้พื้นที่ป่า จึงจำเป็นต้องมีการสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและป่าต้นน้ำให้คงไว้ได้อย่างยั่งยืน โดยให้ความสำคัญในการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบพื้นที่ป่า ซึ่งใช้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากป่า

เขาหลวง ให้เกิดจิตสำนึกหวงแหน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฯ และดำเนินชีวิตด้วยความเกื้อกูลกันระหว่างคนกับป่ามากขึ้น

การดำเนินโครงการหมู่บ้านไทยรักษ์ป่า จึงคำนึงถึงการทำงานที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ควบคู่กับการดูแลรักษาระบบนิเวศป่าต้นน้ำ ตามแนวทาง “คนอยู่ได้ ป่าอยู่ได้” เพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน โดยดำเนินการ 2 งาน ดังนี้

1. การขับเคลื่อนกลุ่มอนุรักษ์ฯ และการแก้ไขประเด็นปัญหาร่วม
2. การส่งเสริมอาชีพ และพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านไทยรักษ์ป่าให้เกิดความเข้มแข็งตามแนวทาง “คนอยู่ได้ ป่าอยู่ได้” 3 หมู่บ้าน
2. เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอนุรักษ์และเชื่อมโยงเครือข่ายหมู่บ้านไทยรักษ์ป่า 3 หมู่บ้าน
3. เพื่อแก้ไขประเด็นปัญหาร่วมตามบริบทพื้นที่
4. เพื่อพัฒนาให้เป็นชุมชนต้นแบบด้านการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำของภาคใต้ร่วมกับอุทยานฯ

เป้าหมาย

พัฒนาหมู่บ้านไทยรักษ์ป่าให้เป็นหมู่บ้านต้นแบบด้านการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำร่วมกับอุทยานแห่งชาติ และมีระบบเกษตรที่เป็นมิตรกับพื้นที่ต้นน้ำ

ผลการดำเนินงาน

การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร :

1. การขับเคลื่อนกลุ่มอนุรักษ์ฯ และการแก้ไขประเด็นปัญหาร่วม

ส่งเสริมการขับเคลื่อนกลุ่มอนุรักษ์ใน 3 หมู่บ้าน ร่วมกับอุทยานแห่งชาติ โดยการดำเนินงานในปี 2564 ได้ส่งเสริมให้ชุมชนบ้านหน้าถ้ำ และบ้านในหมง ร่วมลาดตระเวนป่าและขับเคลื่อนการจัดทำแนวเขตดูแลป่า ตาม พรบ. อุทยานแห่งชาติ ปี 2562 สามารถลดการบุกรุกพื้นที่ป่าอย่างเป็นรูปธรรม ร่วมขับเคลื่อนการจัดการทรัพยากรระหว่างชุมชนและอุทยานแห่งชาติน้ำตกสี่ขีดบนเนื้อที่ป่า 14,365 ไร่ โดยการปรับปรุงกฎระเบียบการใช้ทรัพยากรให้สอดคล้องกับบริบทสังคม ผู้คน และกฎระเบียบที่เป็นปัจจุบัน ทำให้โดยการปลูกสมุนไพรในสวนยางพารา จำนวน 32 ไร่สามารถลดพื้นที่เชิงเดี่ยว และภัยคุกคามจากสัตว์ลดลง 5%

การพัฒนาคุณภาพชีวิต :

1. การส่งเสริมอาชีพ และพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน

ต่อยอดการส่งเสริมให้ชุมชนมีรายได้และเกิดอาชีพเสริมจากการสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นและบริการจากฐานทรัพยากรชีวภาพ โดยการดำเนินงานในปี 2564 ได้ร่วมกับภาคีเครือข่ายขับเคลื่อนการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่อยอดผลิตภัณฑ์ ต่อยอดช่องทางการจำน่ายออนไลน์, สร้างงานวิจัยฐานทรัพยากรร่วมกับชุมชน โดย ส่งเสริมวิสาหกิจกรรมชุมชน 2 หมู่บ้าน และมีการบริหารจัดการกำไร 3% สู่กองทุนอนุรักษ์ นอกจากนี้ ได้จัดทำแผนการขับเคลื่อนงานกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านหน้าถ้ำ โดยจะสามารถเริ่มดำเนินการได้เมื่อสถานการณ์โควิด-19 คลี่คลาย

สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายในเชิงปริมาณได้ค่อนข้างมาก ทั้ง 3 หมู่บ้านนำร่อง โดยต่อยอดการขับเคลื่อนกลุ่มอนุรักษ์ฯ ในการดำเนินงานร่วมกับอุทยานฯ ตามพรบ. อุทยานแห่งชาติ ปี 2562 พร้อมกับการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจใน 2 หมู่บ้าน ที่มีการพัฒนาองค์ความรู้และคุณภาพผลิตภัณฑ์ร่วมกับภาคีเครือข่ายภายนอก เพื่อสร้างรายได้เสริมสู่ชุมชน แม้ว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะถูกชะลอไป เนื่องจากผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 แต่ยังคงขับเคลื่อนงานอนุรักษ์ต่อไปได้ พร้อมกับการหารือแนวทางในการพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมร่วมกัน

4. โครงการฟื้นฟูป่า รักษาตาน้ำ จังหวัดชัยภูมิ

ป่าภูหลง ป่าดงดิบผืนสำคัญแห่งเทือกเขาภูแลนคา เป็นป่าต้นน้ำของลำน้ำลำปะทาวที่ให้กำเนิดน้ำตกตาดโตน และไหลผ่านอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ไปบรรจบลงลำน้ำชี ซึ่งเป็นลำน้ำที่มีต้นกำเนิดจากป่าภูเขียว สายน้ำที่หล่อเลี้ยงคนชัยภูมิ และชาวอีสานกว่าครึ่งภูมิภาค จนกระทั่งเดือนเมษายน 2559 เกิดไฟป่าครั้งรุนแรงที่สุดในรอบ 12 ปี พื้นที่ได้รับความเสียหายเกือบ 3,000 ไร่ ป่าปลูกหลายจุดถูกไฟเผาทำลาย ไม้ยืนต้นถูกไฟไหม้จนถึงยอด นับเป็นความสูญเสียครั้งใหญ่ หากรอให้ป่าฟื้น

ตัวสู่สภาพเดิมตามธรรมชาติ อาจต้องใช้เวลานาน จึงจำเป็นต้องอาศัยหลักวิชาการเข้ามาช่วยให้กระบวนการการฟื้นตัวของป่าเกิดได้เร็วขึ้น

มูลนิธิไทยรักษ์ป่า จึงได้ดำเนินโครงการฟื้นฟูป่า รักษาตาน้ำ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเป็นโครงการที่มีการดำเนินงานร่วมกับชุมชนและภาคส่วนต่างๆ เพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศป่าและแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ป่าภูหลง ให้กลับสู่สภาพสมบูรณ์ จำนวน 320 ไร่ โดยใช้วิธีการปลูกป่าเลียนแบบโครงสร้างป่าเดิม และใช้ไม้พื้นถิ่นในการสร้างความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างจิตสำนึกให้แก่ทุกภาคส่วนในการดูแลรักษาป่าและแหล่งน้ำตามธรรมชาติ โดยดำเนินการ 2 งาน ดังนี้

1. การเพาะพันธุ์กล้าไม้พื้นถิ่น และปลูกป่า
2. การสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของชุมชน

วัตถุประสงค์

1.เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำ โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

2.เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนในพื้นที่ป่าต้นน้ำ

เป้าหมาย

ร่วมกับชุมชน และภาคีเครือข่ายสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ปลูกและฟื้นฟูป่า 320 ไร่ เพื่อรักษาความหลากหลายทางชีวภาพของท้องถิ่น ภายในระยะเวลา 5 ปี (ปี 2560 - 2564)

ผลการดำเนินงาน

การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร :

1. การเพาะพันธุ์กล้าไม้พื้นถิ่น และปลูกป่า

ส่งเสริมการฟื้นฟูป่า สร้างการมีส่วนร่วมคณะกรรมการป่าชุมชน คนในชุมชน และภาคีเครือข่าย โดยส่งเสริมให้เพาะปลูกพันธุ์ไม้ท้องถิ่น ฟื้นฟูป่าจำนวน จำนวน 320 ไร่ และมีการติดตามหลังการปลูกร่วมกับการเพาะพันธุ์กล้าไม้ได้พื้นถิ่นได้ 36 ชนิด โดยสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชนที่เข้าร่วมโครงการกว่า 11 ครัวเรือน

การพัฒนาคุณภาพชีวิต :

2. การสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของชุมชน

การติดตามและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนในการร่วมกันเก็บหาพันธุ์ไม้ เพาะพันธุ์ ดูแลรักษากล้าไม้และเรือนเพาะชำ โดยรับซื้อกล้าไม้จากชุมชน เพื่อนำไปปลูกตามแนวทางของโครงการฯ ประยุกต์ให้สำนักงานมูลนิธิฯ จังหวัดชัยภูมิ เป็นแหล่งเรียนรู้พันธุ์ไม้พื้นถิ่นสำหรับเยาวชนและชุมชน และทำแนวกันไฟ รอบพื้นที่แปลงปลูกป่าของมูลนิธิฯ และพื้นที่ใกล้เคียง ทำเส้นทางเฝ้าระวังภัยป่าเพื่อให้สะดวกต่อการดับไฟ รวมทั้งการหารือร่วมกับคณะกรรมการป่าชุมชนและภาคีเครือข่ายเพื่อจัดการป้องกันไฟป่าอย่างมีส่วนร่วมในพื้นที่ ถือเป็นการฟื้นฟูป่าไปพร้อมกับสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน

สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายเชิงปริมาณได้มาก โดยเฉพาะการเพาะพันธุ์กล้าไม้และปลูกป่า จากความเข้มแข็งของเจ้าหน้าที่ คณะกรรมการป่าชุมชน คนในชุมชน และภาคีเครือข่ายในการเร่งฟื้นฟูป่าภูหลงหลังไฟไหม้รุนแรง โดยดำเนินการปลูกป่าปี 2564 แล้วเสร็จ 145 ไร่ รวมตลอดระยะเวลาโครงการ 5 ปี จำนวน 320 ไร่ และสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชนที่เพาะพันธุ์กล้าไม้พื้นถิ่นกว่า 11 ครัวเรือน ควบคู่กับการสร้างความร่วมมือในการดำเนินงานอนุรักษ์ฯ กับชุมชน และภาคีเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเยาวชนที่จะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนงานฟื้นฟูป่าภูหลงต่อไป

5. โครงการเครือข่ายลุ่มน้ำ จังหวัดเชียงใหม่

การทำงานในรูปแบบของเครือข่ายลุ่มน้ำ เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งกระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ เปลี่ยนความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานกับชุมชน ให้เกิดเป็นความเข้าใจ หวงแหน และความเป็นเจ้าของร่วมกันในทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า ในลุ่มน้ำ มีการทำกิจกรรม ร่างกฎกติกา และแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยโครงการเครือข่ายลุ่มน้ำ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโครงการที่เกิดจากการขยายผลโครงการหมู่บ้านไทยรักษ์ป่า ในการพัฒนากฎระเบียบการอนุรักษ์ฯ โดยชุมชน และการจัดการที่ดินจากระดับหมู่บ้านไปสู่ระดับเครือข่ายลุ่มน้ำ

โดยดำเนินงานในพื้นที่ 9 ลุ่มน้ำสาขาย่อย ครอบคลุม 2 ลุ่มน้ำหลัก ซึ่งไหลลงสู่แม่น้ำปิง ได้แก่ ลุ่มน้ำแม่กลาง (แม่ยะ-แม่ปอน แม่กลางตอนบน และแม่เตี๊ยะ-แม่แตะ) และลุ่มน้ำแม่แจ่ม (แม่แจ่มตอนบน แม่วาก-แม่มาลอ แม่อวม-แม่ปาน แม่แรก ห้วยงู และห้วยเปอะฉี่โกล๊ะ) เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนกฎระเบียบ กิจกรรมอนุรักษ์ตามภูมิปัญญา และประเด็นร่วมในชุมชน ครอบคลุมพื้นที่ 64 หมู่บ้าน ในพื้นที่อำเภอจอมทอง และอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดยดำเนินการ 4 งาน ดังนี้

1. การสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนใน 9 เครือข่ายลุ่มน้ำ
2. การแก้ไขประเด็นร่วมระดับลุ่มน้ำ
3. การส่งเสริมการเกษตรยั่งยืนตามภูมิปัญญา
4. การพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนให้องค์กร ชุมชน และเยาวชน เกิดความเข้มแข็งในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติร่วมกับทุกภาคส่วน
2. เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการป้องกัน ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตามภูมิปัญญาในพื้นที่เครือข่ายลุ่มน้ำ
3. เพื่อแก้ไขปัญหาประเด็นร่วมระดับลุ่มน้ำโดยคณะกรรมการเครือข่ายลุ่มน้ำ
4. เพื่อส่งเสริมชุมชนให้อยู่ร่วมกับป่าอย่างสมดุล จากการปรับใช้ระบบเกษตรแบบยั่งยืน

เป้าหมาย

ส่งเสริมองค์กรชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งและสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการป้องกันและฟื้นฟู โดยมีโครงสร้างคณะกรรมการเครือข่ายลุ่มน้ำ มีกฎระเบียบที่ชัดเจนและบังคับใช้ได้จริง ตลอดจนผลักดันให้การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายท้องถิ่นที่ทุกภาคส่วนให้การยอมรับ

ผลการดำเนินงาน

1. การสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนใน 9 เครือข่ายลุ่มน้ำ

ส่งเสริมการขับเคลื่อนงานตามแผนอนุรักษ์ในพื้นที่ของคณะกรรมการ 9 ลุ่มน้ำย่อย โดยการดำเนินงานในปี 2564 คณะกรรมการลุ่มน้ำทั้ง 9 เครือข่าย ขับเคลื่อนงานอนุรักษ์ตามแผนโดยมีการประชุมเพื่อติดตามงานทุก 2 เดือน พร้อมกับดำเนินกิจกรรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรในพื้นที่ เครือข่ายละ 2 ครั้ง ได้แก่ การจัดทำแนวป้องกันไฟป่าในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ การจัดการน้ำทางการเกษตรโยการขุดบ่อพวง เป็นต้น

2. การแก้ไขประเด็นร่วมระดับลุ่มน้ำ

ขับเคลื่อนประเด็นร่วมในระดับลุ่มน้ำ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม โดยการดำเนินงานในปี 2564 ได้ต่อยอดการดำเนินงานการขับเคลื่อนประเด็นการจัดระเบียบที่ดินอย่างมีส่วนร่วม โดยการจัดทำทะเบียนประวัติที่ดิน 3 บ้านในอำเภอจอมทอง และ 4 บ้านในอำเภอแม่แจ่ม การขอคืนพื้นที่ จำนวน 1,428 ไร่ และพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม 551 ไร่

3. การส่งเสริมการเกษตรยั่งยืนตามภูมิปัญญา

การพัฒนาและส่งเสริมชุมชนให้อยู่ร่วมกับป่าอย่างสมดุล จากการปรับใช้ระบบเกษตรแบบยั่งยืนทดแทนเกษตรแบบเชิงเดี่ยว จากการปลูกไม้ใช้เองในพื้นที่นำร่องและต่อยอดการใช้ประโยชน์จากผลผลิต เพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชน โดยการดำเนินงานในปี 2564 กลุ่มเกษตรยั่งยืนในระดับเครือข่ายลุ่มน้ำ สามารถสร้างรายได้เสริมให้กับชุมชน จากการพัฒนาการแปรรูปผลผลิต และกลุ่มบ่อพวง อำเภอกัลยาณิวัฒนา มีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น รวมทั้งหมด 52 บ่อ มีชุมชนได้รับผลประโยชน์ 21 ราย

4. **การพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชน**

ต่อยอดการสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างกลุ่มเยาวชนกับผู้นำชุมชนในพื้นที่ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงกิจกรรมของเยาวชนกับแผนงานหลักของชุมชน เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนของการดำเนินงานอนุรักษ์ในชุมชน โดยการดำเนินงานในปี 2564 ได้จัดกิจกรรมแก้ไขปัญหาไฟป่า โดยร่วมกับลุ่มน้ำแม่ปาน 4 ชุมชน ดำเนินการป้องกัน แก้ไขปัญหาไฟป่าร่วมกับโครงการเครือข่ายเยาวชนไทยรักษ์ป่า โดยการทำแนวกันไฟ ลดปริมาณเชื้อเพลิง การเฝ้าระวัง และทำฝายชะลอน้ำ

สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายเชิงปริมาณได้ค่อนข้างมาก โดยคณะกรรมการลุ่มน้ำทั้ง 9 เครือข่าย สามารถดำเนินงานตามแผนอนุรักษ์ในพื้นที่ และจัดทำฐานข้อมูลเพื่อขับเคลื่อนทะเบียนประวัติการใช้ที่ดิน โดยมีพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้นจากการจัดระเบียบที่ดินสะสม 1,979 ไร่ และให้ความสำคัญกับการเกษตรที่ยั่งยืนและการส่งเสริมเยาวชนคนต้นน้ำ เพื่อต่อการดูแลผืนป่าให้เกิดความยั่งยืน

6. โครงการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

โครงการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ เป็นการสานต่องานที่ เอ็กโก กรุ๊ป ได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องร่วมกับกรมป่าไม้ (ในขณะนั้น) ตั้งแต่ปี 2540 โดยมีโครงการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติกิ่วแม่ปาน อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโครงการแรก และขยายผลสู่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย จังหวัดเชียงใหม่ และอุทยานแห่งชาติเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่าป่าต้นน้ำ และสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวได้มีประสบการณ์การเรียนรู้จากธรรมชาติโดยตรง รวมทั้งได้มีโอกาสสัมผัสความสวยงามและคุณค่าของป่าต้นน้ำด้วยตนเอง

ปัจจุบัน มูลนิธิฯ ได้ดำเนินโครงการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติร่วมกับอุทยานแห่งชาติในพื้นที่ป่าต้นน้ำแล้วเสร็จ รวมทั้งสิ้น 6 แห่ง และอยู่ระหว่างการพัฒนา 2 แห่ง ได้แก่

จังหวัดเชียงใหม่

1) เส้นทางศึกษาธรรมชาติยอดดอย อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
2) เส้นทางศึกษาธรรมชาติกิ่วแม่ปาน อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
3) เส้นทางศึกษาธรรมชาติอ่างกา อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ (อยู่ระหว่างการพัฒนา)
4) เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกมณฑาธาร อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ – ปุย

จังหวัดนครศรีธรรมราช

1) เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกกะโรม อุทยานแห่งชาติเขาหลวง
2) เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกพรหมโลก อุทยานแห่งชาติเขาหลวง
3) เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกอ้ายเขียว อุทยานแห่งชาติเขาหลวง
4) เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกกรุงชิง อุทยานแห่งชาติเขาหลวง (อยู่ระหว่างการพัฒนา)

โดยได้ดำเนินการ 2 งาน คือ

1. การพัฒนาและปรับปรุงเส้นทางฯ
2. การบริหารจัดการการใช้ประโยชน์เส้นทางฯ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาและยกระดับเส้นทางฯ ให้มีมาตรฐาน เป็นต้นแบบการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชา
2. เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ป่าต้นน้ำ และส่งเสริมการใช้ประโยชนจากเส้นทางฯ

เป้าหมาย

ปรับปรุง บำรุงรักษา และพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เป็นห้องเรียนธรรมชาติป่าต้นน้ำ สำหรับนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปได้ศึกษาระบบนิเวศป่าต้นน้ำไปพร้อมกับสัมผัสความสวยงามของธรรมชาติ เพื่อปลูกจิตสำนึกรักษ์และหวงแหนป่า

ผลการดำเนินงาน

เส้นทางศึกษาธรรมชาติอ่างกา อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่

1. การพัฒนาและปรับปรุงเส้นทางฯ

จากสภาพพื้นที่ปัจจุบัน พบว่า เส้นทางฯ เสื่อมโทรมและชำรุดจากการใช้งาน รวมทั้งระบบนิเวศธรรมชาติมีลักษณะเป็นป่าพรุน้ำจืด ที่มีความทึบชื้น อยู่ในแอ่งที่มีเศษใบไม้ทับถมกันเป็นเวลานาน ดินชั้นบนรับน้ำหนักได้น้อย เพื่อลดผลกระทบต่อระบบนิเวศ มูลนิธิไทยรักษ์ป่า จึงได้ร่วมกับอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ ปรับปรุงทางเดินไม้ ภายในเส้นทางศึกษาธรรมชาติอ่างกา โดยออกแบบให้เหมาะสมกับสภาพธรรมชาติ และรองรับการใช้ประโยชน์สำหรับคนทุกๆ กลุ่มในรูปแบบ universal design เพื่อสร้างความเท่าเทียมในการเข้าถึงธรรมชาติ โดยได้ดำเนินการ พัฒนาและปรับปรุงเส้นทางฯ อ่างกาแล้วเสร็จและส่งมอบเส้นทางให้แก่อุทยานฯ เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2564

2. การบริหารจัดการการใช้ประโยชน์เส้นทางฯ

ดำเนินการเสริมสร้างความร่วมมือโดยการวางแผนร่วมกับอุทยานฯ เพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยวในเส้นทางฯ อย่างยั่งยืน โดยพัฒนาแบบแปลนอาคารศูนย์บริการฯ ปรับปรุงป้ายสื่อความหมาย

เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกกรุงชิง อุทยานแห่งชาติเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. การพัฒนาและปรับปรุงเส้นทางฯ

ดำเนินการพัฒนาและออกแบบการปรับปรุงเส้นทางฯ อย่างมีส่วนร่วม ในปี 2562 โดยการดำเนินงานในปี 2564 ได้ดำเนินการก่อสร้างเส้นทางฯ เพิ่มเติมแล้วเสร็จ มีการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์เส้นทางฯ พัฒนาระบบสื่อความหมาย พร้อมทั้งก่อตั้งกลุ่มคณะกรรมการเส้นทางกรุงชิงดำเนินอย่างมีส่วนร่วม โดยได้รับความร่วมมือจากอุทยานแห่งชาติเขาหลวง ชุมชนรอบพื้นที่หารือแนวทางจัดทำทะเบียนมัคคุเทศก์ท้องถิ่นกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดนครศรีธรรมราช

สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายเชิงปริมาณได้ค่อนข้างมาก โดยดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงเส้นทางฯ อย่างมีส่วนร่วมกับอุทยานฯ และภาคีเครือข่าย แล้วเสร็จ 2 เส้นทางฯ คือ เส้นทางศึกษาธรรมชาติอ่างกา อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ และเส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกกรุงชิง อุทยานแห่งชาติเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ควบคู่ไปกับการให้ความสำคัญในการส่งเสริมความร่วมมือเพื่อบริหารจัดการการใช้ประโยชน์เส้นทางฯ ได้อย่างยั่งยืน

7. โครงการเครือข่ายเยาวชนไทยรักษ์ป่า

การขับเคลื่อนงานด้านการอนุรักษ์ต้องอาศัยกำลังสำคัญและภาคีความร่วมมือในวงกว้าง มูลนิธิฯ จึงได้ดำเนินการขยายผลงานสร้างจิตสำนึกเยาวชนไปยังโรงเรียนต่างๆ ที่มีบริบทอยู่ในพื้นที่ต้นน้ำและปลายน้ำ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในหลายมิติและมีความเข้าใจระบบนิเวศธรรมชาติอย่างเป็นองค์รวม ผ่านกระบวนการค่ายเด็กไทยรักษ์ป่า ที่นำไปสู่การจัดตั้งชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแต่ละโรงเรียน เพื่อให้เกิดการลงมือปฏิบัติจริงในการดูแลรักษาหรือแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน รวมทั้งผลักดันให้แต่ละโรงเรียนเกิดการเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย พร้อมกับการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ร่วมกับชุมชน และภาคีเครือข่ายสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบัน มูลนิธิฯ ได้ดำเนินโครงการเครือข่ายเยาวชนไทยรักษ์ป่าใน 3 จังหวัด ได้แก่ 30 โรงเรียนเครือข่ายในจังหวัดเชียงใหม่ 5 โรงเรียนเครือข่ายในจังหวัดนครศรีธรรมราช และโรงเรียนโดยรอบพื้นที่ป่าภูหลง จังหวัดชัยภูมิ โดยได้ดำเนินการ 3 งาน คือ

1. การเสริมความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพแกนนำ
2. การขับเคลื่อนชมรมอนุรักษ์ฯ และพัฒนาเครือข่ายเยาวชน
3. การติดตามและประเมินผลร่วมกับผู้บริหารและครูแกนนำ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนในพื้นที่ เกิดความตระหนักในความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ ป่าต้นน้ำและสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อสนับสนุนให้เยาวชนมีบทบาทในการทำงานด้านสิ่งแวดล้อมโดยใช้รูปแบบชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และมีบทบาทในการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ฯ อย่างต่อเนื่อง
3. เพื่อส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายเยาวชนไทยรักษ์ป่าที่ขับเคลื่อนกิจกรรมสิ่งแวดล้อมของจังหวัดร่วมกับภาคีเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อม

เป้าหมาย

มีการจัดตั้งชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่มีบริบทอยู่ในพื้นที่ต้นน้ำและปลายน้ำ และมีการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายเยาวชนไทยรักษ์ป่า เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ร่วมกับชุมชนและภาคีเครือข่ายสิ่งแวดล้อม ภายในระยะเวลา 5 ปี (ปี 2560 - 2564)

ผลการดำเนินงาน

เครือข่ายเยาวชนไทยรักษ์ป่า จังหวัดเชียงใหม่

1. การเสริมความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพแกนนำ

ต่อยอดการดำเนินงานเพื่อสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญและการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามบริบทของแต่ละโรงเรียน ด้วยกิจกรรมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชน รวมทั้งส่งเสริมองค์ความรู้ในการสำรวจพื้นที่และต้นไม้ในโรงเรียนด้วยตนเอง โดยการได้ดำเนินงานในปี 2564 แกนนำเยาวชนทั้ง 10 โรงเรียน ดำเนินการสำรวจพื้นที่และต้นไม้ในโรงเรียนแล้วเสร็จ และได้รับใบประกาศนียบัตรการกักเก็บคาร์บอนจากองค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) หรือ อบก. เพิ่มขึ้นอีก 4 โรงเรียน สะสมรวมเป็น 30 โรงเรียน และมีปริมาณการกักเก็บคาร์บอนไดออกไซด์ของต้นไม้รวมทั้งหมด 7,699.608 ตันคาร์บอนไดออกไซด์เทียบเท่า

นอกจากนี้ แกนนำเยาวชนยังได้เข้าร่วมกับสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) เพาะกล้ายางนาและหยอดเชื้อเห็ดป่าลงกล้ายางนา (เห็ดเผาะ) ณ โรงเพาะชำกล้าไม้ อ.สะเมิง จำนวน 600 กล้า และโรงเพาะชำกล้าไม้ อ.แม่แจ่ม จำนวน 1,600 กล้า มีการแจกจ่ายให้กับ 4 หมู่บ้านพื้นที่นำร่อง หมู่บ้านละ 400 กล้า (บ้านแม่ปาน,บ้านใหม่ปูเลย,บ้านดอยสันเกี๋ยงและบ้านห้วยริน)

2. การขับเคลื่อนชมรมอนุรักษ์ฯ และพัฒนาเครือข่ายเยาวชน

ดำเนินการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนจากการนำเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายเด็กไทยรักษ์ป่าและการเดินสำรวจป่าต้นน้ำดอยอินทนนท์อย่างต่อเนื่อง โดยการดำเนินงานในปี 2564 มีเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมกว่า พร้อมการขับเคลื่อนชมรมอนุรักษ์ฯ ในโรงเรียน โดยมีเยาวชนที่เป็นสมาชิกของชมรม

อนุรักษ์ฯ ใน 30 โรงเรียน และชมรมอนุรักษ์ฯ 24 โรงเรียน ขับเคลื่อนโครงการแก้ไขปัญหาหมอกควันป่าไฟป่า อย่างเป็นรูปธรรม

3. การติดตามและประเมินผลร่วมกับผู้บริหารและครูแกนนำ

ดำเนินการขับเคลื่อนแผนงานและการติดตามงานร่วมกับผู้บริหารโรงเรียน และครูแกนนำที่เข้าร่วมโครงการฯ ทั้ง 30 โรงเรียน เพื่อส่งเสริมการทำงานของเครือข่ายเยาวชนได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ได้ปรับรูปแบบการหารือที่เหมาะสมทดแทนการลงพื้นที่โรงเรียนในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19

เครือข่ายเยาวชนไทยรักษ์ป่า จังหวัดนครศรีธรรมราช

1. การเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพแกนนำ

การสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามบริบทของแต่ละโรงเรียน ด้วยกิจกรรมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชน โดยการดำเนินงานในปี 2564 ชมรมอนุรักษ์ฯ ทั้ง 4 โรงเรียน ได้จัดกิจกรรมอนุรักษ์ฯ และขับเคลื่อนโครงการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน พร้อมขยายความร่วมมือสู่ชุมชน เช่น กิจกรรมปลูกป่าเพิ่มพื้นที่สีเขียวร่วมกับชุมชนในโครงการหมู่บ้านไทยรักษ์ป่า จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นต้น

2. การขับเคลื่อนชมรมอนุรักษ์ฯ และพัฒนาเครือข่ายเยาวชน

ดำเนินการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนจากการนำเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมค่ายเด็กไทยรักษ์ป่าอย่างต่อเนื่อง โดยการดำเนินงานในปี 2563 เยาวชนเข้าร่วมกิจกรรมกว่า 79 คน พร้อมการขับเคลื่อนชมรมอนุรักษ์ฯ ในโรงเรียน โดยมีเยาวชนที่เป็นสมาชิกของชมรมอนุรักษ์ฯ ใน 4 โรงเรียน รวม 155 คน ร่วมกับการต่อยอดการรวมกลุ่มของแกนนำเยาวชน กลุ่มนักข่าวไทยรักษ์ป่า ที่สามารถผลิตสื่อเผยแพร่ด้านสิ่งแวดล้อมและการส่วนร่วมของเยาวชนในการอนุรักษ์ฯ 71 ชิ้นต่อปี รวมทั้งร่วมรณรงค์การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมจากกิจกรรมผ่านระบบออนไลน์

นอกจากนี้ ยังเกิดเครือข่ายเยาวชนรักษ์ป่าเขาหลวง สร้างการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติป่าต้นน้ำเขาหลวง และเผยแพร่ข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของป่าต้นน้ำเขาหลวงให้บุคคลทั่วไปรับรู้และตระหนักถึงความสำคัญมีสมาชิกเครือข่ายทั้งสิ้น 58 คน ร่วมกันวางแผนงานขับเคลื่อนกิจกรรมเผยแพร่ข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติให้บุคคลทั่วไปรับรู้และตระหนักถึงความสำคัญของป่าต้นน้ำและการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

3. การติดตามและประเมินผลร่วมกับผู้บริหารและครูแกนนำ

ดำเนินการขับเคลื่อนแผนงานและการติดตามงานร่วมกับผู้บริหารโรงเรียน และครูแกนนำที่เข้าร่วมโครงการฯ ทั้ง 4 โรงเรียน เพื่อส่งเสริมการทำงานของเครือข่ายเยาวชนได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ได้ปรับรูปแบบการหารือที่เหมาะสมทดแทนการลงพื้นที่โรงเรียนในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด

เครือข่ายเยาวชน จังหวัดชัยภูมิ

1. การเสริมความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพแกนนำ

การสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพแกนนำ ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบค่ายเยาวชน โดยใช้ประเด็นการศึกษาธรรมะกับธรรมชาติในการสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญ และมองเห็นความเชื่อมโยงของตัวเรากับการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการดำเนินงานในปี 2564 ได้ร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ จัดกิจกรรมค่ายแกนนำเด็กไทยรักษ์ป่า โดยมีแกนนำเยาวชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมค่ายเด็กไทยรักษ์ป่าจากโรงเรียนโดยรอบพื้นที่เข้าร่วม เพื่อสร้างภาวะผู้นำและสามารถต่อยอด

การดำเนินงานค่ายให้กับเยาวชนรุ่นต่อไป พร้อมเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมฟื้นฟูป่าของโครงการฯ จังหวัดชัยภูมิ และกิจกรรมอนุรักษ์ร่วมกับภาคีเครือขายในพื้นที่ด้วย

สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้ค่อนข้างมาก เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่มูลนิธิฯ จัดขึ้น เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งมีการพัฒนาต่อยอดชมรมอนุรักษ์ฯ ในโรงเรียนที่ขับเคลื่อนกิจกรรมอนุรักษ์และโครงการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนได้ตามเป้าหมาย พร้อมขยายผลความร่วมมือในการทำกิจกรรมอนุรักษ์ร่วมกับชุมชน และภาคีเครือข่ายสิ่งแวดล้อมได้ทั้ง 3 ภูมิภาค โดยมีการจัดตั้งเครือข่ายเยาวชนไทยรักษ์ป่า จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขับเคลื่อนประเด็นสิ่งแวดล้อมในจังหวัดเชียงใหม่อย่างเป็นรูปธรรม เครือข่ายเยาวชนรักษ์ป่ารักษ์ป่าเขาหลวง สร้างการมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติป่าต้นน้ำเขาหลวง ทั้งนี้ แม้ว่าการดำเนินงานจะได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 แต่ก็ได้มีการปรับแผนงานและการจัดกิจกรรมผ่านระบบออนไลน์ พร้อมหารือร่วมกับโรงเรียนเพื่อให้สอดคล้องกับคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ

งานสนับสนุนเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า และภาคีเครือข่าย

มูลนิธิไทยรักษ์ป่า เห็นความสำคัญกับเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการปกป้องและดูแลทรัพยากรของชาติ และเครือข่ายสิ่งแวดล้อม จึงร่วมเป็นส่วนหนึ่งของ “พลังร่วม” ในการปกป้องคุ้มครองผืนป่าให้คงอยู่อย่างยั่งยืน โดยดำเนินกิจกรรมสนับสนุนเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าและภาคีเครือข่ายสิ่งแวดล้อม ใน 3 ภูมิภาค คือ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดชัยภูมิ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า
2. เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ผลการดำเนินงาน

- **จังหวัดเชียงใหม่**

1. การสนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า โดยร่วมเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาพื้นที่คุ้มครอง หรือ PAC (Protected Area Committee) ทำงานร่วมกับ อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย และอุทยานแห่งชาติศรีลานนา เพื่อให้คำปรึกษาและความร่วมมือในการดำเนินงานอนุรักษ์ฯ พร้อมสนับสนุนอุปกรณ์ อาหาร เครื่องดื่ม และให้กำลังใจกับเจ้าหน้าที่ดับไฟป่า

2. สนับสนุนการกิจกรรมสิ่งแวดล้อมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19

- **จังหวัดนครศรีธรรมราช**

1. สนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า อุทยานแห่งชาติเขาหลวง หนุนเสริมการพิทักษ์ดูแลรักษาผืนป่าเขาหลวง จากงานลาดตระเวนร่วมระหว่างอุทยานฯ และชุมชนในโครงการฯ โดยเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษาพื้นที่คุ้มครอง (PAC)

2. สนับสนุนและเข้าร่วมกิจกรรมของภาคีเครือข่ายในพื้นที่ ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19

- **จังหวัดชัยภูมิ**

1. การสนับสนุนการทำงานและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้กับเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ และประสานความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างมูลนิธิฯ ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ

2. สนับสนุนอุปกรณ์และทบทวนองค์ความรู้ในการดับไฟป่าและการทำแนวป้องกันไฟป่าร่วมกับชุมชน และภาคีเครือข่าย

งานสื่อสาร เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนความรู้

มูลนิธิไทยรักษ์ป่า มุ่งเน้นการเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างเครือข่ายการปลูกจิตสำนึกรักษ์ป่าและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคฝ่าย โดยหนึ่งในกระบวนการที่สำคัญในการสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างกัน ในการเป็น “พลังร่วม” ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ความเข้าใจ และสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ฯ ร่วมกัน โดยมูลนิธิฯ ได้ดำเนินงานเพื่อสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านเว็ปไซต์และเฟซบุ๊กแฟนเพจ มูลนิธิไทยรักษ์ป่า ร่วมกับการผลิตสื่อเผยแพร่ และสิ่งพิมพ์อื่นๆ อย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความสำคัญของป่าต้นน้ำ เพื่อความตระหนักในการร่วมรักษา
2. เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมรักษา

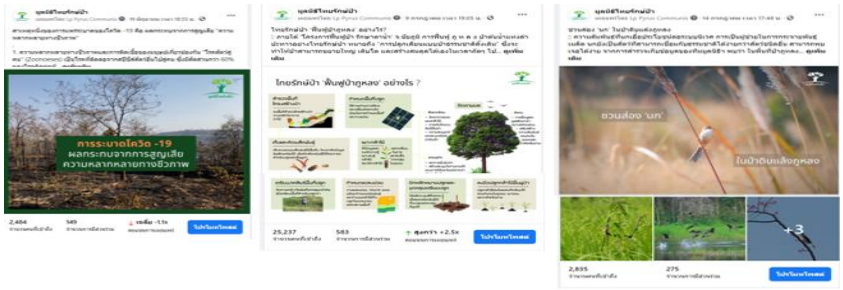
เป้าหมาย

สรุปองค์ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อสื่อสาร เผยแพร่ และร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์

ผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานเพื่อสื่อสาร เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจ มูลนิธิไทยรักษ์ป่า มีความถี่ในการสื่อสารมากกว่า 7 ครั้งต่อสัปดาห์ โดยผลิตสื่อและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในหลากหลายรูปแบบ ทั้งวิดีโอ ภาพประกอบข้อความ และบทความทางสิ่งแวดล้อมที่น่าสนใจ พร้อมเชื่อมโยงการสื่อสารผ่าเฟซบุ๊กแฟนเพจของเครือข่ายเยาวชนไทยรักษ์ป่า จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดนครศรีธรรมราช

โดยประเด็นหลักในการสื่อสาร คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วม ผลงานเครือข่ายเยาวชน เผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้จากผลการดำเนินงานของมูลนิธิฯ และข่าวสารสิ่งแวดล้อมตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก โดยการดำเนินงานในปี 2564 เฟซบุ๊กแฟนเพจมูลนิธิไทยรักษ์ป่า มีจำนวนผู้ติดตามรวมทั้งหมดประมาณ 28,327 คน เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา คิดเป็น 27.34% นอกจากนี้ ได้พัฒนาเว็ปไซต์ มูลนิธิไทยรักษ์ป่า (URL: https://thairakpa.org) ให้มีข้อมูลที่สอดคล้องกับแนวทางการสื่อสารและการดำเนินงานของมูลนิธิฯ ในปัจจุบันมากขึ้นด้วย

สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานเพื่อสื่อสาร เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนความรู้ สามารถสร้างการรับรู้เรื่องความสำคัญและการตระหนักถึงคุณค่าของป่าต้นน้ำ รวมทั้งการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผ่านการติดตามเฟซบุ๊กแฟนเพจ มูลนิธิไทยรักษ์ป่า โดยการดำเนินงานต่อไปจะต้องมีแผนการสื่อสารเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม และสร้างแรงกระตุ้นเพื่อลงมือทำจริงในการร่วมดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งสอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกต่อไป